

Analyse ABØ

ANALYSENOTAT 5/2024

Forventet levealder i Akershus, Østfold, Buskerud og Oslo

14.03.2024

Forventet levealder i Akershus, Østfold, Buskerud og Oslo

Tittel: Analysenotat 5/2024 Forventet levealder i Akershus, Østfold, Buskerud og Oslo

Type dokument: Analysenotat

Eier/virksomhet: Analyse i Akershus, Buskerud og Østfold kommunalt oppgavefelleskap

Forfatter: Cathrine Bergjordet

Første gang opprettet: 12.02.2024

Sist oppdatert/versjoner: 20.03.2024

[Analyse og statistikk for Akershus, Buskerud og Østfold - Akershus fylkeskommune \(afk.no\)](#)

Innhold

1 Innledning og sammendrag	2
2 Forventet levealder	3
2.1 Forventet levealder øker med alder	7
3 Forventet levealder og utdanning	8
4 Dødsfall	9
5 Oppsummering og konklusjon	11
6 Kildeliste	12

1 Innledning og sammendrag

Dette notatet ser kort på utvikling i forventet levealder og dødsfall.

Forventet levealder er høyere for kvinner enn for menn, men avstanden har blitt mindre. Forskjellen i forventet levealder mellom kjønn blir også mindre med alder og for de eldste i befolkningen er forventet levealder omtrent lik for kvinner og for menn.

Forventet levealder øker også med utdanningsnivå slik at de med universitetsutdanning har høyere levealder enn personer med grunnskole. Mye av forklaringen på dette kan ligge i at ulike utdanningsgrupper har ulike levevaner.

Under koronapandemien sank levealderen i Norge, men i 2022 var levealderen tilbake på samme nivå som i 2019.

Antall døde i befolkningen varierer med befolkningsstørrelse og alderssammensetning. Januar og desember er månedene med flest dødsfall. . Spedbarnsdødeligheten sank kraftig i Norge på slutten av 80-tallet og starten av 90-tallet. Fallet i spedbarnsdødelighet er koblet til nedgangen i krybbedød. Spedbarnsdødeligheten har også falt kraftig i fylkene vi ser på i dette notatet, og da særlig i Østfold.

2 Forventet levealder

Det tallet man kjenner som forventet levealder er gjenstående levetid ved fødsel.

Kommunehelsa publiserer forventet levetid kommunenivå. Usikkerheten i kommunetall blir veldig stor og derfor publiseres det kun tall for lange tidsperioder (15 år).

SSB har fylkestall for kortere periode, men her er ikke tall for Akershus, Buskerud og Østfold tilgjengelig ennå (tall for tidligere Viken fylke finnes).

Tabell 1: Forventet levetid ved fødsel, 1990-2004 og 2008-2022, etter kjønn, fylker

	1990-2004 Menn	2008-2022 Menn	1990-2004 Kvinner	2008-2022 Kvinner
Norge	75,4	80,3	81,1	84,0
Akershus	76,4	81,1	81,4	84,5
Buskerud	75,3	80,2	80,9	83,9
Østfold	75,0	79,7	80,7	83,4
Oslo	74,2	80,3	80,0	84,0

Kilde: Kommunehelsa

Tabell 1 viser forventet levealder ved fødsel i to perioder, 1990-2004 og 2008-2022. I Akershus har forventet levealder økt fra 76,4 til 81,1 for menn og fra 81,4 til 84,5 for kvinner. Avstanden mellom kvinner og menn har sunket fra 5 til 3,4 år.

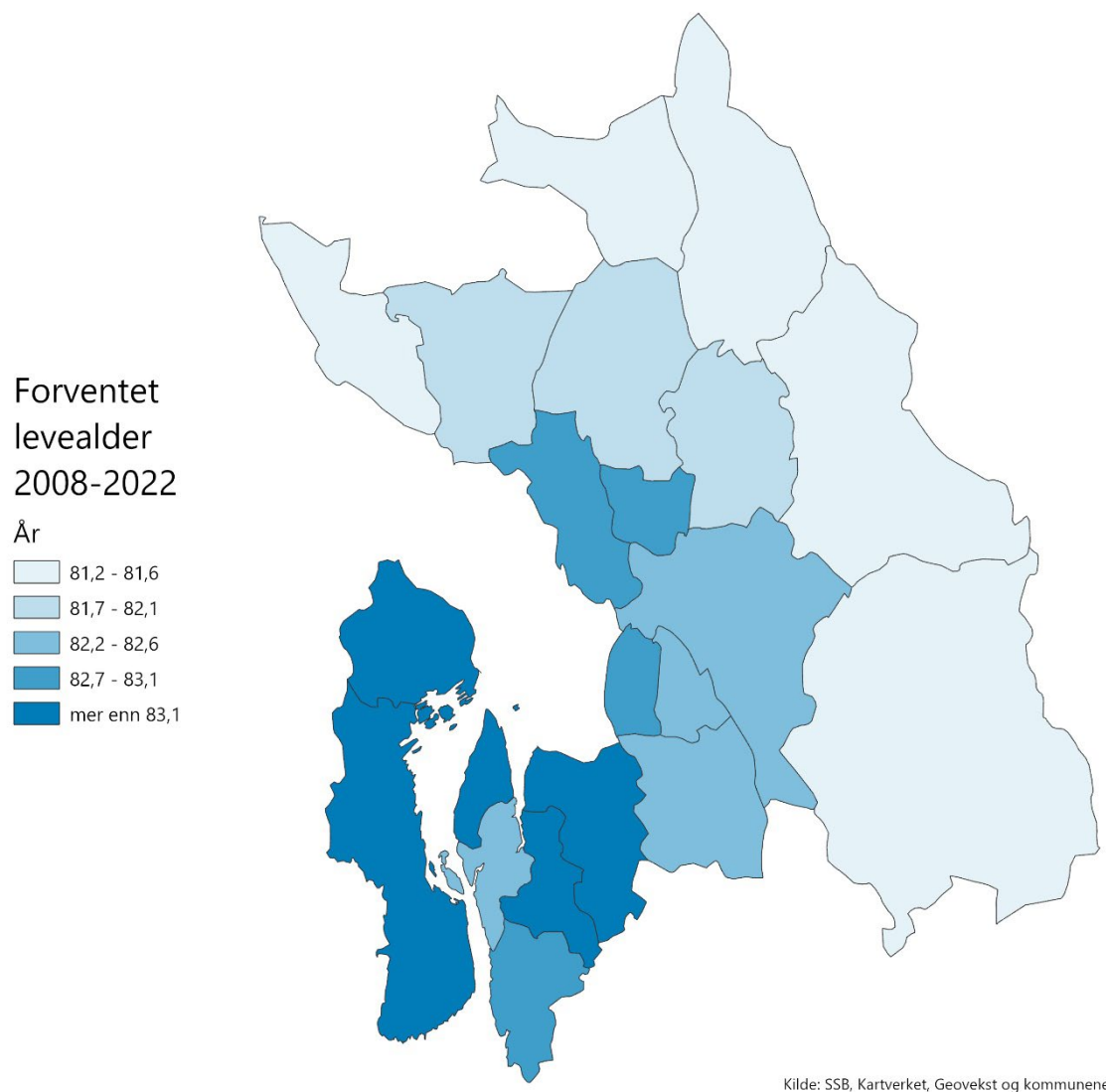
I Buskerud har forventet levealder økt fra 75,3 til 80,2 for menn og fra 80,9 til 83,9 for kvinner. Avstanden mellom kvinner og menn har sunket fra 5,6 til 3,7 år.

I Østfold har forventet levealder økt fra 75,0 til 79,7 for menn og fra 80,7 til 83,4 for kvinner. Avstanden mellom kvinner og menn har sunket fra 5,7 til 3,7 år.

Forventet levealder har økt i alle tre fylker og for begge kjønn, men økningen har vært størst for menn. Levealderen har økt mest i Oslo - blant de regionene vi ser på her.

Bærum har høyest forventet levealder i Akershus (83,7) fulgt av Nesodden (83,4) og Ås (83,3). Lavest forventet levealder har Eidsvoll og Jevnaker (begge 81,2) og Aurskog-Høland (81,3).

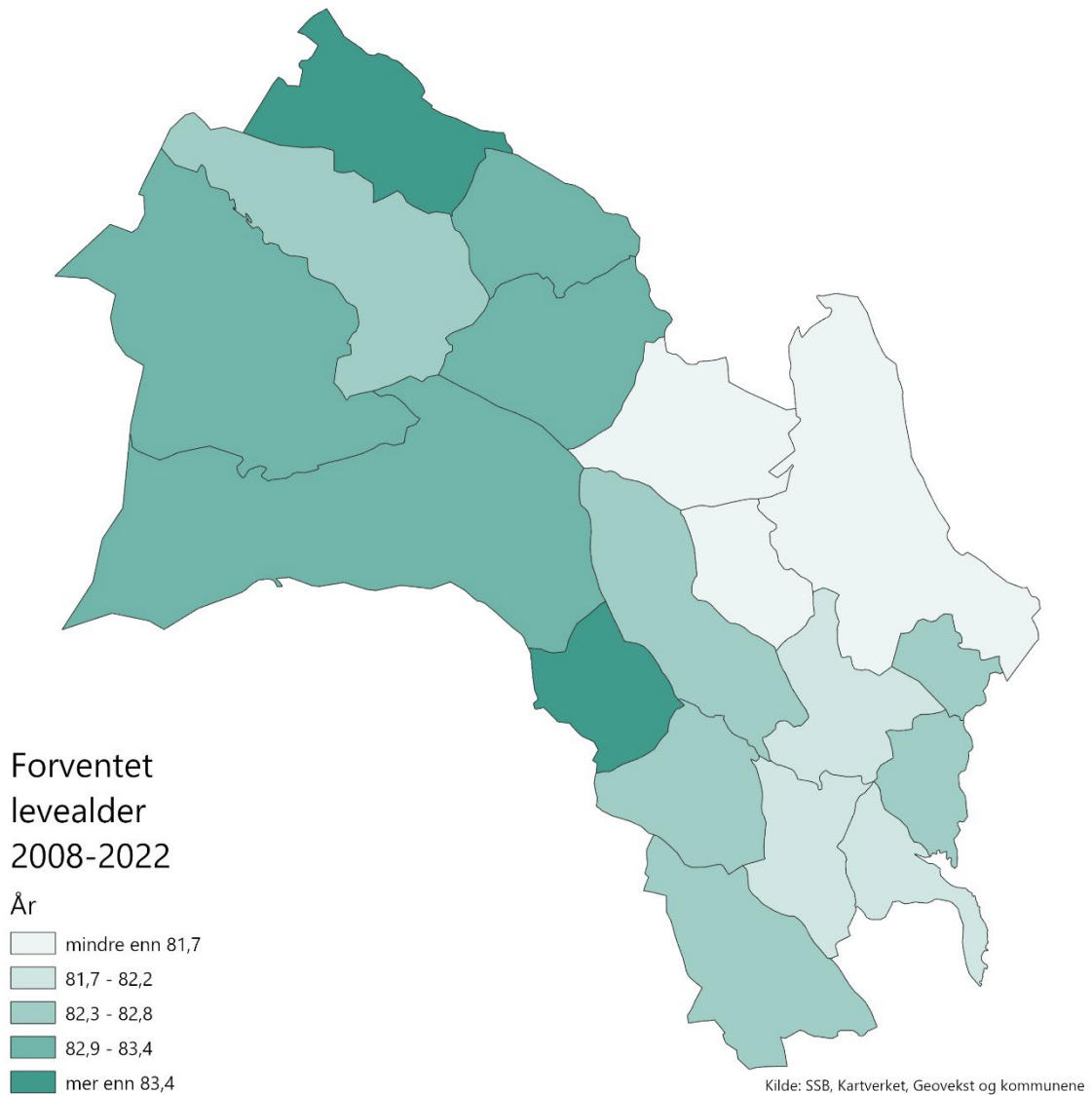
Kart 1: Forventet levealder 2008-2022, Akershus

Dat kilde: Kommnehelsa

Hemsedal har høyest forventet levealder i Buskerud (84,7) fulgt av Rollag (83,3). Hemsedal har høyest forventet levealder av alle kommunene omfattet av dette notatet. Lavest forventet levealder i Buskerud finner vi i Flå (80) og Krødsherad (81). Variasjonen i forventet levealder er større mellom kommunene i Buskerud enn i Akershus og Østfold. Merk at anslaget for forventet levealder for små kommuner er usikre selv når man bruker en lengre tidsperiode.

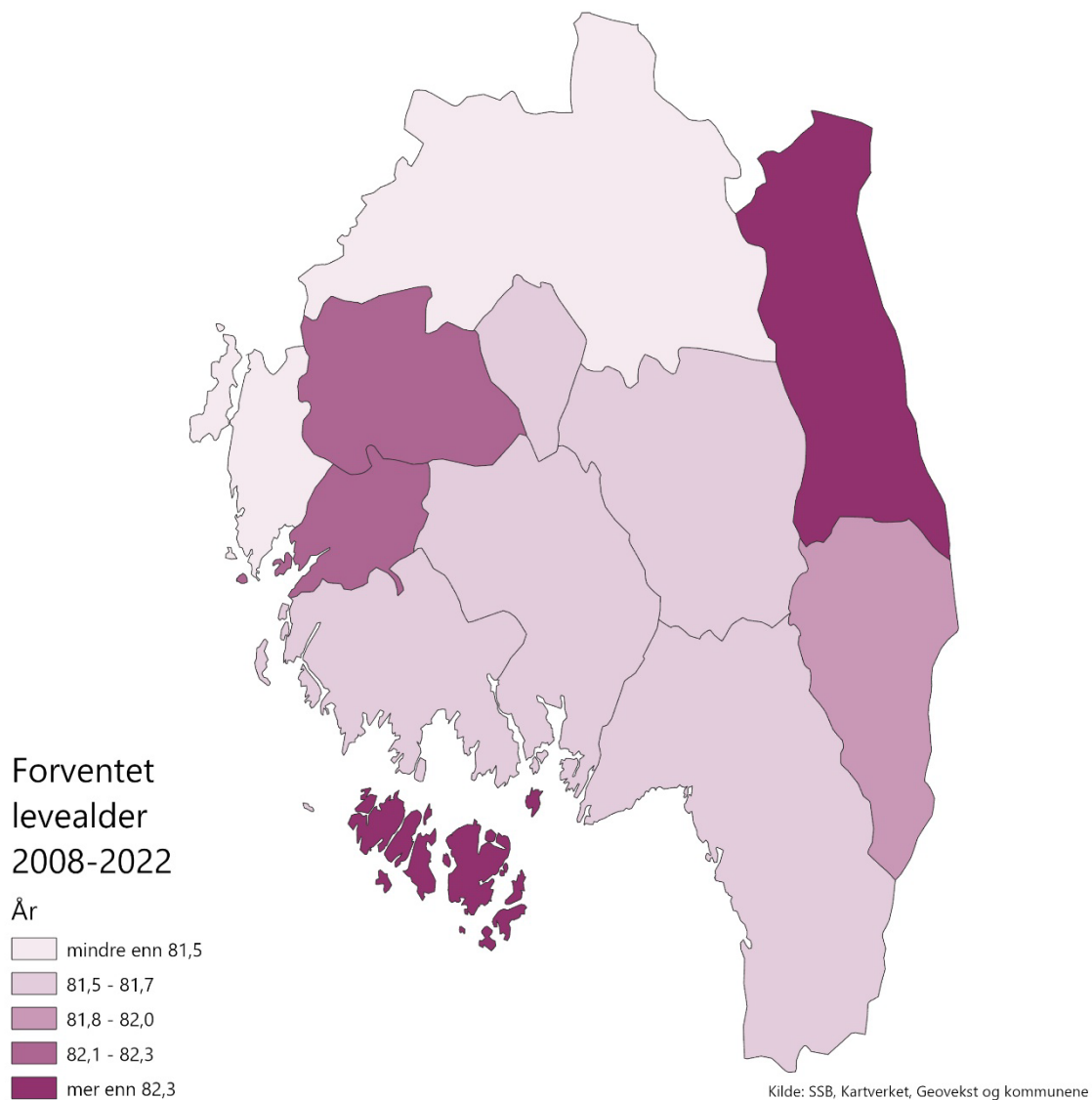
Kart 2: Forventet levealder 2008-2022, Buskerud

Datakilde: Kommunehelsa

Blant Østfoldkommunene er det Hvaler og Marker som har høyest forventet levealder (82,4), fulgt av Råde og Våler (82,3). Lavest forventet levealder er i Moss og Indre Østfold (81,4). Variasjonen i forventet levealder er mindre blant kommunene i Østfold enn i Akershus og Buskerud.

Kart 3: Forventet levealder 2008-2022, Østfold

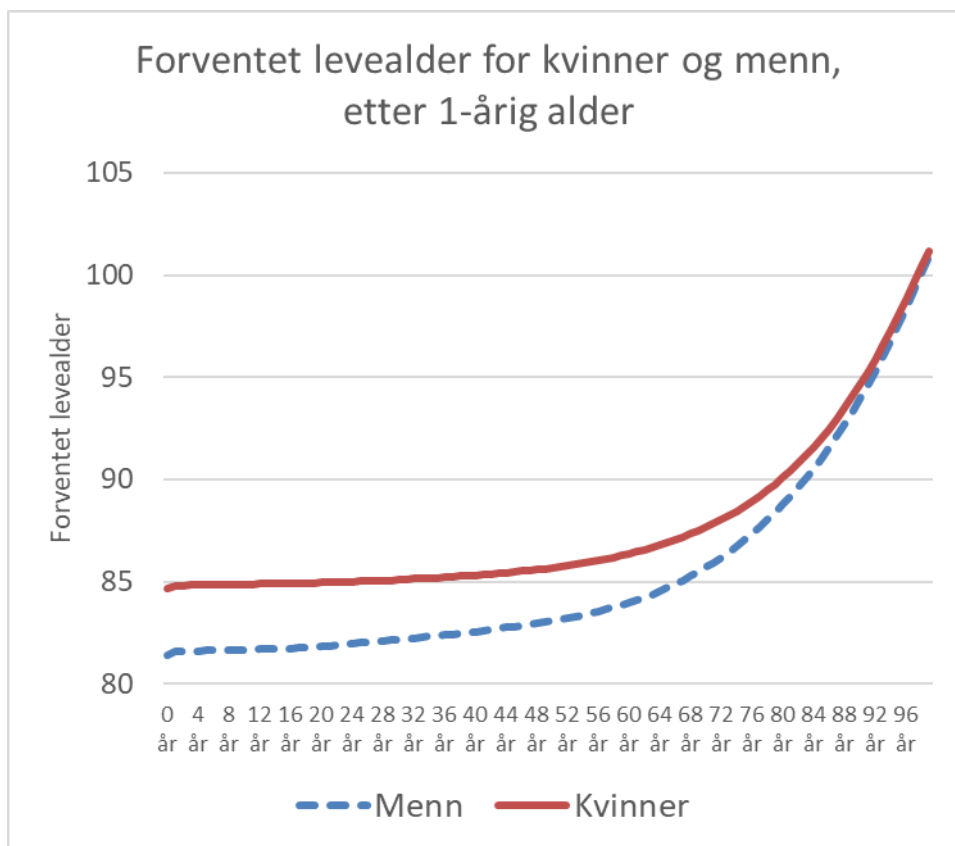
Datakilde: Kommunehelsa

2.1 Forventet levealder øker med alder

Forventet levealder øker med alder, og da særlig for menn (se figur 1). Forventet levealder er høyere for kvinner enn menn på alle alderstrinn, men forskjellen mellom kjønn er helt marginal blant de eldste.

Forventet levealder på ulike alderstrinn finner man ved å legge sammen alder og forventet gjenstående levetid.

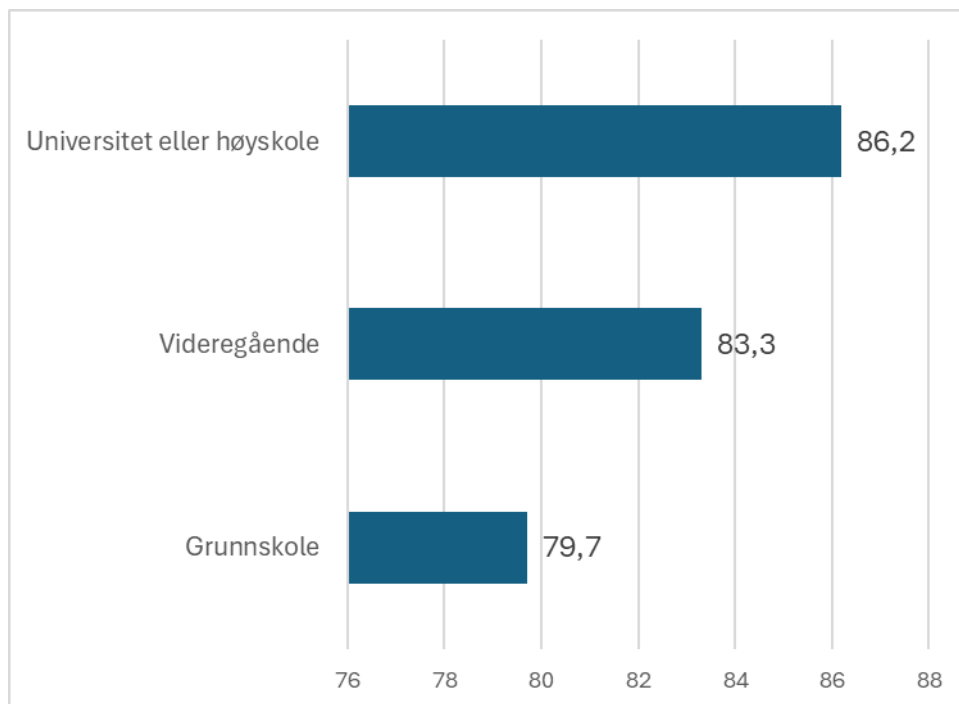
Figur 1: Forventet levealder for kvinner og menn 2023, etter 1-årig alder, nasjonale tall

Kilde: SSB tabell 05375

3 Forventet levealder og utdanning

Figur 2: Forventet levealder ved 30 års alder, etter utdanning, 2008-2022

Kilde: KommuneHelsa

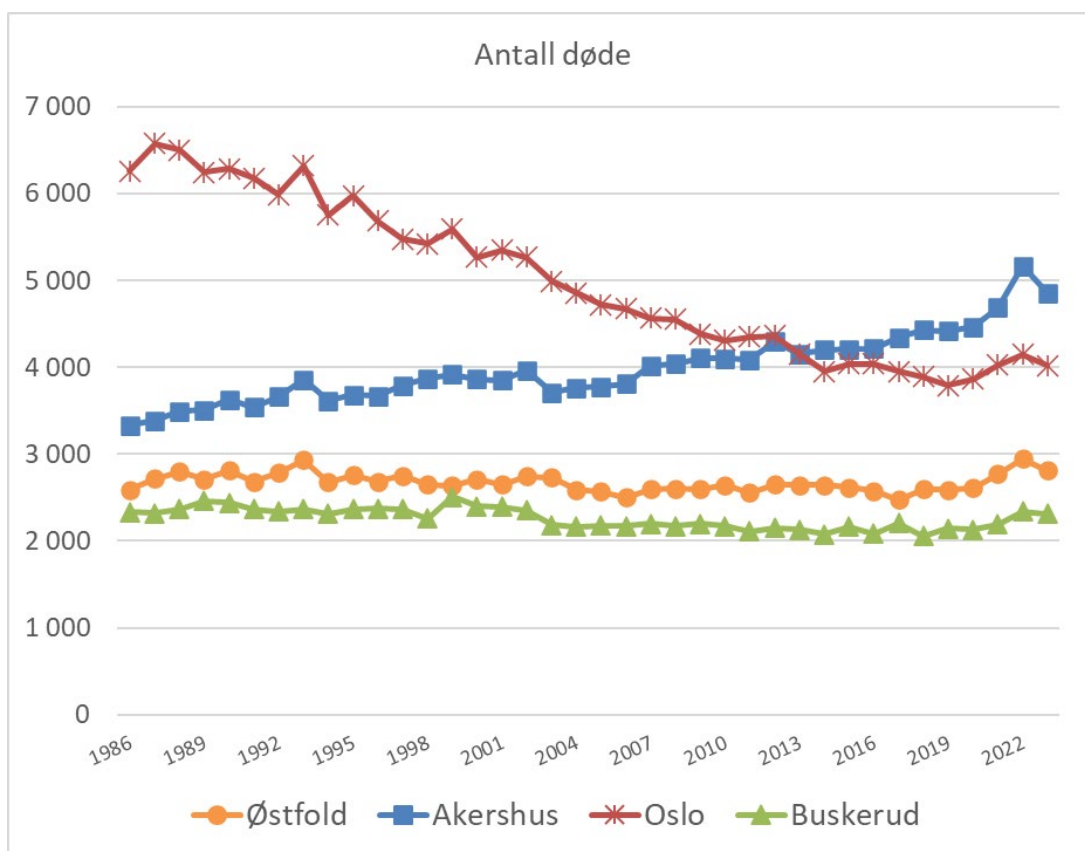
Forventet levealder øker med utdanningsnivå. Sammenhengen mellom utdanning og levealder er komplisert, og det er ikke nødvendigvis utdanning i seg selv som skaper forskjeller i levealder. Man vet fra annen statistikk at også levevaner varierer mellom utdanningsnivå. Det er sannsynligvis bakenforliggende årsaker som er (mye av) årsaken til både utdanningsnivå og nivå på levealder.

Figur 2 viser nasjonale tall for begge kjønn. KommuneHelsa har også tall for kommuner/fylker og for kvinner og menn hver for seg. Mønsteret er i hovedsak likt det vi ser i nasjonale tall selv om «effekten» av utdanning varierer en del mellom kommuner.

4 Dødsfall

Antall døde vil være høyere i en stor befolkning med høy andel eldre enn i en mindre befolkning med lavere andel eldre. Figur 3 viser antall døde i Akershus, Buskerud, Østfold og Oslo fra 1986 til 2023. I Østfold og Buskerud har antall døde vært stabilt. I Østfold har antallet ligget mellom 2500 og 2975 per år, mens Buskerud har ligget mellom 2000 og 2500. I Akershus har vært en jevn økning fra 3300 til 5100. I Oslo har antall døde gått ned fra om lag 6500 til 4000 per år i perioden. Alle tre fylker viser en økning i 2020-2021. Dette er relatert til koronapandemien.

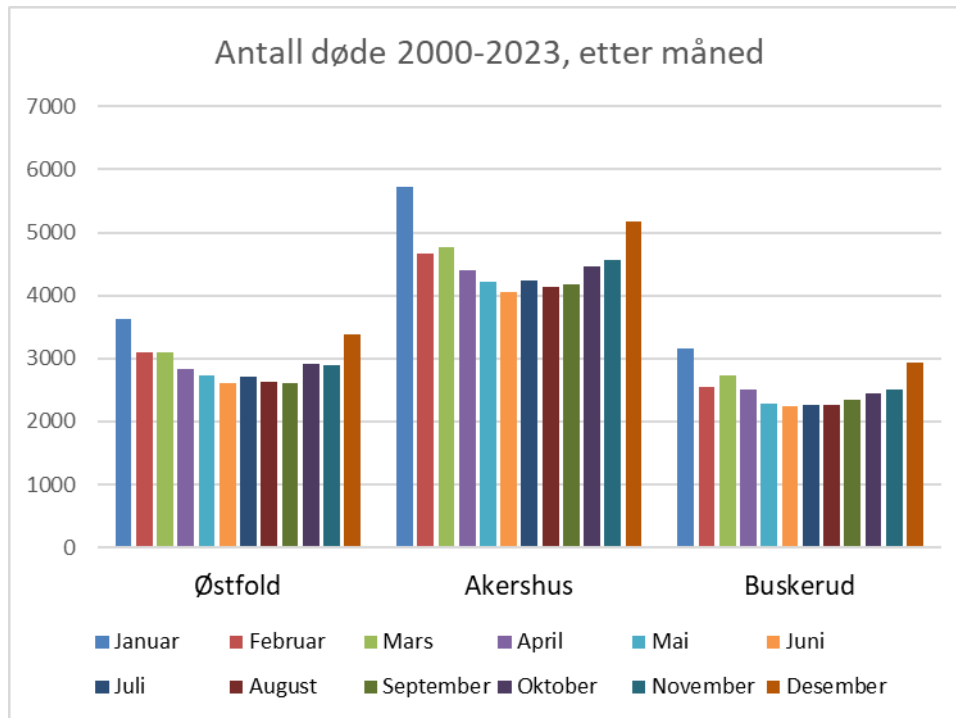
Figur 3: Antall døde per fylke 1986-2023

Kilde SSB tabell 08424

Antall dødsfall varierer gjennom året. I januar og desember dør det flere enn i de andre månedene. Dette gjelder både blant de eldste og blant personer under 65 år.

Figur 4: Antall døde 2000-2023, etter måned

Kilde: SSB tabell 12983

Tabell 2 viser spedbarnsdødelighet for utvalgte tidsperioder. Spedbarnsdødeligheten sank kraftig i Norge på slutten av 80-tallet og starten av 90-tallet. Fallet i spedbarnsdødelighet er koblet til nedgangen i krybbedød. Fallet i spedbarnsdødelighet skjedde etter at man gikk ut med anbefalinger om å la spedbarn sove på ryggen og man antar at dette har en sammenheng (Butikofer, A., Karadacic, R., & Salvanes, K., G. (2021), side 13-14).

Det finnes ikke tall for nye Akershus, Buskerud og Østfold per nå, men vi har statistikk for tidligere Akershus/Buskerud/Østfold frem til 2011-2015.

I 1966-1970 døde 13,8 av 1000 barn i Østfold i løpet av sitt første leveår. Østfold hadde høyest spedbarnsdødelighet blant fylkene vi ser på i dette notatet og lå nær landsgjennomsnittet. I 2011-2015 døde kun 1,9 av 1000 barn i første leveår i Østfold, noe som er lavere enn de andre fylkene, og lavere enn landsgjennomsnittet for perioden.

Spedbarnsdødeligheten gikk ned fra 13,1 til 2,3 i Akershus og fra 13,6 til 2,7 i Buskerud. Siden 2011-2015 har spedbarnsdødeligheten i Norge gått videre ned (fra 2,4 til 1,9).

For spedbarnsdødelighet ser man i dag ingen forskjell mellom barn fra rike og «fattige» familier (Butikofer, A., Karadacic, R., & Salvanes, K., G. (2021), side 23-24)

Tabell 2: spedbarnsdødelighet per 1000 første leveår

	1966-1970	1996-2000	2011-2015	2019-2023
Akershus	13,1	4,2	2,3	:
Buskerud	13,6	3,4	2,7	:
Østfold	13,8	4,2	1,9	:
Viken	:	:	:	2,1
Oslo	13,1	3,7	2,2	1,6
Norge	13,9	4,0	2,4	1,9

Kilde: SSB tabell 05378

5 Oppsummering og konklusjon

Forventet levealder er høyere for kvinner enn for menn, men avstanden har blitt mindre. Forskjellen i forventet levealder mellom kjønn blir også mindre med alder og for de eldste i befolkningen er forventet levealder omtrent lik for kvinner og for menn.

Forventet levealder øker også med utdanningsnivå slik at de med universitetsutdanning har høyere levealder enn personer med grunnskole. Mye av forklaringen på dette kan ligge i at ulike utdanningsgrupper har ulike levevaner.

Under koronapandemien sank levealderen i Norge, men i 2022 var levealderen tilbake på samme nivå som i 2019.

Antall døde i befolkningen varierer med befolkningsstørrelse og alderssammensetning. Januar og desember er månedene med flest dødsfall. . Spedbarnsdødeligheten sank kraftig i Norge på slutten av 80-tallet og starten av 90-tallet. Fallet i spedbarnsdødelighet er koblet til nedgangen i krybbedød. Spedbarnsdødeligheten har også falt kraftig i fylkene vi ser på i dette notatet, og da særlig i Østfold.

Hva som er årsaken til regional variasjon i levealder er det vanskelig å svare nøyaktig på. Det er neppe bosted i seg selv som skaper disse forskjellene, men at befolkningen bosetter seg ulikt med tanke på andre kjennetegn (som inntekt, helse og levevaner).

6 Kildeliste

Texmon, Inger og Borgan, Jens-Kristian (2016) Høy utdanning og godt arbeidsmiljø bidrar til et langt liv, Samfunnsspeilet 2/2016, SSB <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/attachment/269745?ts=1554ec73cc0>

Butikofer, Aline and Karadacic, René og Salvanes, Kjell G (2021), *Income Inequality and Mortality: A Norwegian Perspective*, NHH Dept. of Economics Discussion Paper No. 04/2021, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3774001>

